

Οι τρεις Ιεράρχες μας καλούν να τους μιμηθούμε

Οι Τρεις Μεγάλοι Πατέρες και Διδάσκαλοι της Εκκλησίας, οι Τρεις Ιεράρχες, προβάλλουν αυθεντικά, διαμέσου του έργου τους, το μήνυμα του Χριστού και της ανθρωπιάς. Και οι τρεις διακρίθηκαν όχι μόνο σε έναν τομέα αλλά σε όλους. Υπήρξαν αξιοθαύμαστες προσωπικότητες που αναμφίβολα άφησαν διαχρονικά το στίγμα τους.

Παγκοσμίως, επιστήμονες από το χώρο της Ιατρικής, της Κοινωνιολογίας, των Πολιτικών Επιστημών, της Παιδαγωγικής, της Φιλοσοφίας, της Θεολογίας και της Ψυχολογίας και γενικώς των ανθρωπιστικών επιστημών, μένουν έκπληκτοι μελετώντας το έργο των Πατέρων της Εκκλησίας. Την επιστημονική τους κατάρτιση οι Τρεις Ιεράρχες την έθεσαν πάντοτε στην υπηρεσία του συνανθρώπου και ουδέποτε τη χρησιμοποίησαν για την ατομική τους προβολή.

Το Θεολογικό τους έργο τεράστιο: Οι Τρεις Ιεράρχες δίδασκαν την αυθεντική θρησκευτικότητα και το ανοικτό πνεύμα, μακριά από δεισιδαιμονίες και προλήψεις. Ενδιαφέρονται για την ερμηνεία των Γραφών, βοηθώντας έτσι τους χριστιανούς στην κατανόηση και εμπέδωση των ιερών κειμένων. Ο Χρυσόστομος, θέλοντας να είναι ακριβής στο έργο της ερμηνείας της Βίβλου, πραγματοποιεί 7.000 παραπομπές στην Παλαιά και 11.000 στην Καινή Διαθήκη. Οποιοσδήποτε έχει ασχοληθεί με στοιχειώδη επιστημονική έρευνα κατανοεί το μέγεθος του παραπάνω εγχειρήματος.

Το Κοινωνικό τους έργο αξιοθαύμαστο: Στηρίζουν με κάθε τρόπο τους φτωχούς, τους κυνηγημένους και τους απροστάτευτους της εποχής τους. Η περιθωριοποίηση των κοινωνικά αδύνατων δεν συνάδει με το ορθόδοξο ήθος. Ο Μέγας Βασίλειος επενέβη, ακόμα και με δυναμικό τρόπο, απειλώντας τους πλούσιους, σε θέματα φορολογίας υπέρ των αδυνάτων.

Γιατρός ο ίδιος, ιδρύει την Βασιλειάδα μια «πόλη φιλανθρωπίας». Εκεί οργανώνει το πρώτο δημόσιο νοσοκομείο, με κατοικίες γιατρών, νοσηλευτικού προσωπικού και ειδικές πτέρυγες για λεπρούς και πάσχοντες από επιδημικές ασθένειες. Οργάνωσε σταδιακά ένα δίκτυο υπηρεσιών υγείας σε ολόκληρη τη Μικρά Ασία. Ο Χρυσόστομος, που σπούδασε κι αυτός γιατρός, χτίζει πολλά νοσοκομεία στην Κωνσταντινούπολη, στα οποία, όπως και ο Μ. Βασίλειος, φροντίζει ο ίδιος τους πάσχοντες.

Έχει τεκμηριωθεί επιστημονικά ότι ο Βασίλειος και ο Χρυσόστομος είναι ουσιαστικά οι εμπνευστές ενός δημόσιου συστήματος υγείας που με την πάροδο του χρόνου απλώνεται σε ολόκληρη την Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Για τον Βασίλειο και τον Χρυσόστομο η κοινοκτημοσύνη είναι η λύση του κοινωνικού προβλήματος. Προτείνουν ως πρότυπο δίκαιης κοινωνικής οργάνωσης την πρωτοχριστιανική κοινότητα των Ιεροσολύμων όπου όλα ήταν κοινά.

Οι Τρεις Πατέρες πιστεύουν ξεκάθαρα πως η μανία του πλούτου και τα συμφέροντα των ισχυρών ευθύνονται για την κατάντια των κοινωνιών, για την πείνα, την εγκατάλειψη, τους πολέμους. Ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, λέει: «Μητέρα των πολέμων είναι η πλεονεξία, οι πόλεμοι με τη σειρά τους γεννούν την υψηλή φορολογία, που είναι η αυστηρότατη καταδίκη των πολιτών». Λόγια διαχρονικά και επίκαιρα. Ας σημειωθεί ότι οι Εκθέσεις της Διεθνούς Αμνηστίας για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο είναι κόλαφος: Αν τα 30 δις δολάρια, που κατά μέσο όρο δαπανώνται ετησίως για όπλα από χώρες της Ασίας, της Μέσης Ανατολής, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής, διοχετεύονταν στην παιδεία και την υγεία των χωρών αυτών, κάθε παιδί θα είχε την δυνατότητα φοίτησης σε σχολείο και η παιδική θνησιμότητα θα μειωνόταν κατά δύο τρίτα! Το κόστος πολεμικών επιχειρήσεων μιας μέρας αρκεί για να θρέψει με τρόφιμα το λαό της Αιθιοπίας για έξι μήνες.

Για την μάθηση και την Αρχαία Ελληνική γλώσσα: Σε μια εποχή δύσκολη για την «ειδωλολατρική» Αρχαία Ελληνική γλώσσα και παιδεία, οι Πατέρες της Εκκλησίας τονίζουν κατ' επανάληψιν στα κείμενά τους την αξία της. Ο Γρηγόριος αντιδρώντας στις απόψεις κάποιων ακραίων και φοβικών χριστιανών της εποχής, που αρνούνταν τη μελέτη της κλασικής παιδείας, υποστηρίζει πως είναι «αγροίκοι και αγράμματοι», όσοι δε δέχονται την αξία της. Αποκαλεί την πόλη των Αθηνών που ήταν κέντρο σπουδής του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, «Χρυσή Αθήνα των Γραμμάτων».

Οι Τρεις Ιεράρχες ήθελαν τους χριστιανούς νέους ανθρώπους με κριτική σκέψη, με ευρύτητα γνώσεων, με γενικότερους προβληματισμούς, μετόχους των κοινωνικών ανησυχιών και σπουδαστές των φιλοσοφικών ρευμάτων. Η Φιλοσοφία πρέπει να σπουδάζεται γιατί είναι η «θεραπευτική», η υπηρετής της Θεολογίας.

Για την Παιδεία και την αξία της: Η παιδεία πρέπει να είναι στην υπηρεσία του ανθρώπου και όχι του συστήματος, όπως δυστυχώς έχει καταντήσει σήμερα. Είναι μεγάλο σφάλμα η παιδεία να προσανατολίζεται προς την παραγωγικότητα, ή στις όποιες ανάγκες του κράτους. Το σωστό είναι οδηγεί τους νέους στην κατάκτηση της ελευθερίας, στα μονοπάτια της αναζήτησης της αλήθειας, στη μύησή τους στην παράδοση του τόπου τους και στον πολιτισμό, στην ανακάλυψη της προσωπικότητάς τους. Να είναι όπως προτείνουν οι Τρεις Ιεράρχες «δρόμος απελευθέρωσης και όχι διαδικασία εξαναγκασμού και ανελευθερίας».

Οι Τρεις Ιεράρχες μας καλούν να τους μιμηθούμε. Εμείς από την άλλη έχουμε χρέος να τους έχουμε ως οδηγούς στις κοινωνικές και πνευματικές προκλήσεις των καιρών μας.

Νίκος Παγώνης
Πτυχιούχος Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστήμιο Αθηνών
30-1-2012